
OSMANLI
SARAY DÜĞÜNLERİ ve ŞENLİKLERİ

8
SÛRİYYE KASİDELERİ
VE TÂRİHLERİ

Sarayburnu Kitaplığı Serisi: 1

OSMANLI

SARAY DÜĞÜNLERİ ve ŞENLİKLERİ

8

SÛRİYYE KASİDELERİ
VE TÂRİHLERİ

Bütün Hakları Sarayburnu Kitaplığı'na aittir.

Editör

Ömer Faruk YILMAZ

Tashih ve Kontrol

Selman SOYDEMİR

Grafik / Tasarım

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.

Baskı ve Cilt

Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.

ISBN: 978-605-4421-98-5

Sarayburnu Kitaplığı*

İnciliçavuş Sok. No: 27 Kat: 1 Sultanahmet - İSTANBUL Tel-Faks: (0212) 512 41 01

www.sarayburnu.com.tr / www.camlicabasim.com

bilgi@camlicabasim.com

* © Sarayburnu Kitaplığı bir Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş. markasıdır.

OSMANLI SARAY DÜĞÜNLERİ ve ŞENLİKLERİ

8

SÛRİYYE KASİDELERİ
VE TÂRİHLERİ

HAZIRLAYAN:

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

İstanbul 2011

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

1953 yılında doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Amasya’da yaptı. 1978 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nden mezun oldu. Sekiz yıl muhtelif liselerde “Edebiyat Öğretmeni” olarak görev yaptıktan sonra 1986 yılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde “Araştırma Görevlisi” olarak göreve başladı. 1987 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde “Yüksek Lisans”ını, 1990 yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Doktora eğitimini tamamladı. Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde 1991 yılında Yrd. Doç. Dr., 1994 yılında Doç. Dr., 1999 yılında Prof. Dr. oldu. Halen aynı bölümde Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı ve ayrıca Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü olarak görev yapmaktadır.

Yazarın Divan Edebiyatı, Osmanlı Tarihi ve Kültürü konularında muhtelif bilimsel dergilerde yayımlanmış çok sayıda araştırma ve incelemesi ile elinizdeki eserin dışında yirmi yedi (27) kitabı bulunmaktadır.

Yayımlanmış Kitapları:

- 1- Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri VI-VII, Çamlıca Basım Yayın Sarayburnu Kitaplığı, İstanbul 2011.
- 2- Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri IV-V, Çamlıca Basım Yayın Sarayburnu Kitaplığı, İstanbul 2011.
- 3- Tayyâr-zâde Atâ - Osmanlı Saray Tarihi (Tarih-i Enderûn), Kitabevi Yayınları, İstanbul 2010, 5 Cilt, 2533 s.
- 4- Kerbelâ Mersiyeleri (M. Erdoğan ile): Ankara 2009, 810 s.
- 5- Zîver Paşa - Dîvân ve Münşe’ât: Sivas 2009, 950 s.
- 6- Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri III - Vehbî Sûrnâmesi (Sûrnâme-i Hümayûn): Çamlıca Basım Yayın Sarayburnu Kitaplığı, İstanbul 2009, 407 s.
- 7- Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri II - İntizâmî Sûrnâmesi (Sûrnâme-i Hümayûn): Çamlıca Basım Yayın Sarayburnu Kitaplığı, İstanbul 2009, 636 s.
- 8- Sivaslı Gulâmî Dîvânı: Asitan Yayınları, Sivas 2009, 240 s.
- 9- Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri I - Manzum Sûrnâmeler: Çamlıca Basım Yayın Sarayburnu Kitaplığı, İstanbul 2008, 840 s.
- 10- Türk Edebiyatında Hamseler ve Subhî-zâde Feyzî’nin Hamsesi: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2008, 593 s.
- 11- Mîhrî Hâtun Divanı: Ankara 2007, 400 s.
- 12- Sıdkî Paşa, Gazavât-ı Sultân Murâd-ı Râbî’ (IV. Murad’ın Revan Seferine Dair): Kitabevi Yayınları, İstanbul 2006, 154 s.
- 13- Bursalı İffet Divanı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2005, 130 s.
- 14- Es’ad Efendi, Üss-i Zafer (Yeniçeriliğin Kaldırılmasına Dair): Kitabevi Yayınları, İstanbul 2005, 230 s.
- 15- Antepî Aynî Divanı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2004, 544 s.
- 16- Argo Kitabı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2004, 336+40 s.
- 17- Leylâ Hanım Dîvânı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003, 360 s.
- 18- Aynî - Sâkînâme: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003, 352 s.
- 19- Mehmed Cemâleddin, Osmanlı Tarih ve Müverrihleri: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003, 150 s.
- 20- Şeref Hanım Dîvânı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2002, XI + 560 s.
- 21- Osmanlı Edebiyat - Tarih - Kültür Makaleleri: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2000, 636 s.
- 22- Gelibolulu Âlî, Riyâzû’s-Sâlikîn Mesnevîsi, (İ. H. Aksoyok ile): Sivas 1998, 229 s.
- 23- Letâ’if-i Hoca Nasreddin: (B. Paçacıoğlu ile), Sivas 1996, 210 s.
- 24- Haşmet Külliyyâtı (Divan, Senedü’ş-Şu’arâ, Vilâdet-nâme, İntisâbü’l-Mülûk) (İ. H. Aksoyok ile): Sivas 1994, 474 s.
- 25- Zâfî Süleymân Efendi, Dîvân ve Sevânihu’n-Nevâdir Fî Ma’rifeti’l-Anâsır Mesnevîsi: Sivas 1994, 175 s.
- 26- Pendnâme-i Zarîfî: Sivas 1994, 101 s.
- 27- Mehmed Sirâceddin, Mecma’-ı Şu’arâ ve Tezkire-i Üdebâ: Sivas 1994, 124 s.

OSMANLI
SARAY DÜĞÜNLERİ ve ŞENLİKLERİ

8
SÛRİYYE KASİDELERİ
VE TÂRİHLERİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	19
METİNLER	21
ÂLİ (Gelibolulu) (1541-1599):	21
1- Kaşîde-i Sûriyye Der-Medâyiḥ-i Mehmed Paşa	21
2- Kaşîde-i Sûriyye Berây-ı Ḥazret-i Şehzâde	23
ÂRİF (Abdulbâkî) (Öl. 1713):	27
1- Kaşîde Der-Sitâyiş-i Dâmâd-ı Şehriyârî Muştafâ Pâşâ Der-Hengâm-ı Sûr-ı Hümâyûn	27
2- Târîḥ-i Ḥıtân-ı Mehâdîm-i Ḥazret-i Yahyâ Paşa	31
ÂRİF (Mehmed) (Öl. 1812):	34
Târîḥ-i Ḥıtân	34
AŞKÎ (Öl. 1576):	36
Kaşîde-i Sûr-ı Sultân	36
AYNÎ (Antepli) (Öl. 1837):	40
1- Târîḥ-i Ḥıtân-ı Meserret-Nişân-ı Hümâyûn	40
2- Târîḥ-i Ḥıtân-ı Şeh-zâde ‘Abdü’l-‘Azîz	40
3- Târîḥ Berây-ı Sûr-ı Şâliḥa Sultân	41
4- Târîḥ-i Sûr-ı Mihrimâh Sultân ve Sünnet-i Şeh-zâdegân	42
5- Sa’îd Pâşâ Ḥazretlerinin Muşâheretlerine Târîḥdir	42
6- Sa’îd Pâşâ Ḥazretlerinin Muşâheretlerine Târîḥdir	43
7- Sa’îd Pâşâ Ḥazretlerinin Muşâheretlerine Târîḥdir	43
8- Ḥalîl Pâşâ Ḥazretlerinin Muşâheret Târîḥdir	43
9- Lebîb Efendi’niñ Te’ehhüline Târîḥdir	44
10- Enderûn-ı Hümâyûndan Muḥrec Tüfengcibaşı ‘Ârif Efendi Te’ehhüline	44
11- Enderûn-ı Hümâyûndan Muḥrec Tüfengcibaşı Mehmed Beg Te’ehhüline	45
12- Hâlâ Kudüs ve Ğazze Ferîki Tayyâr Pâşâ Ḥazretlerinin Muḥaddemâ Mîr-Alay Buldukları Hengâmda Te’ehhüllerine Târîḥdir	46
13- Şadr-ı Sâbık Ra’ûf Pâşâ-zâde İbrâhîm Beg Efendi Te’ehhüline	46
14- Âkif Beg’in Ḥıtânına Târîḥdir	47
15- Hâlâ Aydın Müşîri Şâliḥ Pâşâ Ḥazretlerinin Sa’âdet-i Gümruk Emâneti Hengâmında Maḥdûmı Ḥıtânına Târîḥdir	47
16- Şâ’ib Pâşâ Ḥazretlerinin Top-ḥâne Nezâreti Hılâlinde Maḥdûmânı Ḥıtânına	48

17- Dâvud Pâşâ Hazretlerinin Maḥdûmı Hıtânına	49
AYNĪ (Karamanlı) (Öl. 1490'dan sonra):.....	49
Sûriyye	49
AZĪZ (Subhîzâde) (Öl. 1782):	52
Târîh Berây-ı Velâdet-i Şeh-zâde Sultân Muhammed	52
BÂLĪ ÇELEBĪ (16. yüzyıl):.....	54
Kaşide-i Sûriyye-i Şehzâde-i Hazret-i Sultân Murâd Hân-ı 'Âdil	54
BEHCETĪ (Hüseyin) (Öl. 1683):	57
Târîh-i Tevellüd-i Şeh-zâde-i Sâmî-Mekân	57
BELĪĖ (Öl 1729):	58
Târîh-i BelĪĖ Berây-ı Sûr-ı Hümâyûn-ı Hazret-i Sultân-ı Cihân Aḥmed Hân Halledallâhu Mülkehû	58
BĪRRĪ (Mehmed) (Öl. 1715):	61
Sûriyye-i Sürûr-efzâ Be-Maḥdûm-ı Hazret-i Luṭfî-i Luṭf-fermâ Zi-Âl-i Mevlânâ Kâddesenallâhu Bi-Sirrihi'l-A'lâ	61
CÂMĪ'Ī (Manisalı) (16. Yüzyıl): Muḥabbetnâme (Vâmîk u Azrâ'dan):...64 Şîfat-ı Sûr-ı Maġbûtu's-Sürûr ve Mebsûtu'l-Ḥubûr	64
CEVRĪ (Öl. 1654):	68
Der-Tehniyet-i Fetḥ u Sûr ve Sitâyiş-i Merḥûm u Maġfûr Sultân İbrâhîm Hân	68
CİNÂNĪ (Öl. 1595):	72
1- Târîh Berây-ı Sûr	72
2- Târîh-i Sûr-ı Maḥdûme-i Şems Efendi	73
3- Târîh Berây-ı Sûr-ı Sunnet-i Yahyâ Çelebi Maḥdûm-ı Merḥûm Nev'î Efendi Hâce-i Şehzâdegân	74
4- Mânî Çelebi Merḥûmuñ Sûrına Dinilen Târîhdür	75
DÜRRĪ: (Öl. 1723):.....	76
1- Şadr-ı A'zam 'Alî Paşa'nun Fâtıma Sultânı Te'ehhülünde Olan Sûr-ı Pür-sürûra Târîhdür	76
2- Dâmâd 'Alî Paşa Hazretleri'nün Sûr-ı Pür-sürûrına Târîhdür	78
EMĪN BEY (Öl. 1794):.....	81
Târîh-i Vilâdet-i Hadîce Sultân	81
EMĪN (Kıratoglu) (Öl. 1941):	83
Tebrîk-nâme-i Sûr-ı İzdivâc	83

EMİNİ (18. Yüzyıl):	85
Hayâtî-zâde Efendi'nün Sûr-ı Hümâyûn Târîhidür	85
EŞREF PAŞA (Öl. 1894):	90
1- Târîh-i Sûr-ı Zifâf-ı İmâm-zâde Hülûşî Beg	90
2- Târîh-i Sûr-ı Hıtân-ı Şehzâdegân	93
FÂ'İZ (Öl. 1725):	93
1- Seyyid Fâ'iz Efendi'nün Sûr-ı Hümâyûn Târîhidür	93
2- Seyyid Fâ'iz'ün Târîhidür Her Mısra'ı Târîh Olmak Üzere	98
3- Târîh-i Fâ'iz Berây-ı Sûr u Vezâret Necl-i Mükerrerem-i Âşaf-ı Devrân Cenâb-ı Sütüde-siyer Mehmed Paşa 'Ammerehümmüllâhu Ta'âlâ Bi's-Sa'âdeti Ve'l-İkbâl	99
FATİN (ÖL. 1866):	100
1- Târîh-i Hıtân	100
2- Târîh-i Hıtân	102
FÂZİL (Bosnalı) (Öl. 1882):	103
1- Medhiyye Ma'a-Târîh-i Tebrîk-i Hıtân-ı Şehzâde Celâlû'd-dîn	103
2- Târîh-i Tebrîk-i Hıtân-ı Şehzâde 'İzzü'd-dîn	105
FÂZİL (Enderunlu) (Öl. 1810):	106
1- Târîh-i Zifâf-ı Kâpudân-ı Deryâ Hüseyin Paşa Be-Hâzret-i Esmâ Sultân	106
2- Târîh-i Sûr-ı Hıtân ve Zifâf Be-Mehâdîm-i 'İzzet Mehmed Paşa	108
3- Târîh-i Sûr-ı Hıtân Be-Mahdûm-ı Kethudâ-yı Mehd-i Ulyâ Yûsuf Ağa	109
4- Târîh-i Zifâf-ı 'Alâ'u'd-dîn Paşa Bâ-Hibetullâh Sultân	110
FAZLİ (Kara) (Öl. 1563):	110
1- (Sûriyye)	110
2- Der-Medh-i Pâdişâh-ı İslâm Refe'ahullâhu Livâ-yı Devletehû Der-Şifat-ı Sûr-ı Pür-sürûr	115
3- Kaşîde-i Fazlî Berây-ı Sûr-ı Sultân Murâd Hân	119
FERİD (18. Yüzyıl):	124
Târîh-i Ferîd Berây-ı Sûr-ı Hümâyûn	124
FEVZİ (Öl. 1745):	127
Târîh-i Fevzî	127
FEYZİ (Sîmkeşzâde) Öl. 1690):	129
Sûriyye Der-Sitâyîş-i Şeyhü'l-İslâm 'Alî Efendi	129

FITNAT HANIM (Öl. 1780):	132
Târîh-i Vilâdet-i Hibetullâh Sultân.....	132
FİĞÂNÎ (Öl. 1531):.....	134
Sûriyye	134
GARİBÎ (1755-1817):	137
Sûriyye	137
HÂFİZ (Öl. 1744):	139
Târîh-i Hâfız	139
HÂLETÎ (Azmiẗzâde) (Öl. 1630):.....	140
Cerrâh Mehmed Paşa'ya Tehniyet-i Sûr İçün Virilmiştir	140
HÂMÎ-İ ÂMİDÎ (Öl. 1747):.....	141
Târîh-i Hıtân-ı Maḥdûm-ı Mollâ-yı Âmid	141
HANÎF (İbrâhim) (Öl. 1775):	142
Sûr-ı Hıtân.....	142
HASİB (Öl. 1752):	144
Târîh-i Hasîbâ Berây-ı İzdivâc-ı Mîr-i Mekârim-semîr	144
HÂŞİMÎ (Öl. 1628):	145
1- Bu Kaşîde Sûr-ı Pür-Sürûrlarına Dinmiştir.	
Mübârek Eyleye Allâhu Ta'âlâ	145
2- Der-Vaşf-ı Tavr-ı Sûr-ı Sultânî	149
3- Berây-ı Sûr-ı Hıtân-ı Maḥdûmân-ı Naşûḥ Paşa	153
4- Merḥûm Fedâyî Beg'in Zifâfına Dinmiştir	154
HAYÂLÎ (Öl. 1556):	155
1- Kaşîde Der-Sûr-ı İbrâhîm Paşa.....	155
2- Kaşîde Berây-ı Sünnet-Şoden-i Şehzâdegân	158
HELÂKÎ Öl. 1572):.....	161
(Sûriyye Kıt'ası)	161
HIFZÎ (Öl. 1752):.....	163
Târîh-i Hıfzî Efendi	163
HİLMÎ (Trabzonlu Mehmed Emin Hilmî) (Öl. 1883):.....	167
1-Hâşşa Müşîr-i Mu'azzam u müfahḥamı ve Mısr-ı 'İzz ü İqbâlün Yûsuf-ı Muḥteremi Şehzâde-i Cûvân-baḥt Necâbetlu Devletlu Yûsuf 'İzzeddîn Efendi Hâzretlerinin Sûr-ı Nâşîrû's-Sürûr-ı Hıtânlarının İcrâ Buyurulduḡu	

Esnâda Ya'nî Bin İki Yüz Seksen Yedi Sene-i Mübârekesinde Evvelki Beyti Hurûf-ı Mühmele ve Şânîsi Hurûf-ı Mu'ceme ve Şâlîsi Hurûf-ı Tâmmeden İkişer Târîhi Mutazammın Bulunmak ve Şu Tertîb ü Hisâb Üzerine İle'n-nihâye Her Mısrâ'ı Başka Başka Târîh Olmak Üzere Tanzîm ve Takdîmine İhâle-i Kilk-i Cür'et Olunan Kaşîde-i Kemterî Ol Zamân Naşılta Takdîm Olunamadığı, Mu'ahharan Der-sa'âdete 'Azîmetle Tahkîk ve İstihbâr Kılınmış ve Bunun İnşâdından Maqşad İse Meşmûl-i Nazar-ı Kîmyâ-Eser-i Necâbet-Penâhîleri Buyurulmağla Berâber Hâ'iz-i Câ'ize-i Şeref Olması Mâddesi Bulunmuş Olduğundan, Şu Maqşad Gâ'ib ve Zâyî' İdilmemek İçün Zıkr olunan Kaşîdenün 'İbâre Arasında Bi'l-Münâsebe 'Arz Olunması Ğaraż-ı Mağzına Mebnî Diğer Tanzîm ve Takdîm Olunan Kaşîde-i 'Acz-i Vesîmdür	167
2- Trabzon Defter-dârı Esbak Müteveffâ Sâlim Efendinün Mağdûm-ı Fetânet-Mevsûmı Necâbetlu Kâzım Begün İcrâ Olunan Hıtân-ı Velîme-i Hayriyyesinde Sâlim-'Anî'r-Riyâ Söylenilen Târîhdür	170
HÜSEYİN BEG (18. Yüzyıl):.....	171
Târîh-i Hıtân	171
İFFETİ (Öl. 1726):	172
Kaşîde-i Kerîm-zâde Hâfız 'İffetî Efendi	172
İHYÂ (Ömer Efendi) (Öl. 1909):	177
1- Sûr-ı Hıtân	177
2- Sûr-ı Velîme ve Sûr-ı Hıtân	178
İZZET ALİ PAŞA (Öl. 1734):.....	179
Târîh Berây-ı Sûr-ı Hıtân-ı Şeh-zâdegân-ı Sultân Ahmed Hân	179
KÂMÎ (Öl. 1723):.....	180
1- Târîh-i Sûr-ı Hıtân Li-Kâmî Efendi	180
2- Târîh-i Sûr-ı Hümâyûn Berây-ı Tezvîc-i Selâtin.....	182
3- Târîh Berây-ı Dâmâd-şoden-i İbrâhîm Paşa	183
4- Târîh Berây-ı Sunnet-i Necl-i Şeyhu'l-islâm	185
KÂNÎ (1712-1791):	185
Kaşîde-i Nâkışa Der-Sitâyiş-i Donanmâ-yı Sûr	185
KELÂMÎ (Öl. 1783):.....	190
Sûriyye	190
KELİM (Öl. 1739):.....	192
Seyyid Kelîm Efendi'nün Sûriyyesidür	192

KENZĪ (Kıbrıslı Âşık Kenzî) (Öl. 1839):.....	198
Târîh-i Sûr-ı Hıtân	198
LÂ-EDRĪ:	199
(Sûriyye Târîhi)	199
LEBĪB-İ ÂMİDĪ (Öl. 1771):.....	200
1- Sûriyye-i Hazret-i ‘Abdî Paşa-zâde ‘Alî Paşa-zâde ‘Abdî Paşa Târîhli Nazm-ı Rengîndür	200
2- Târîh-i Vilâdet-i Sultân Selîm Hân İbn-i Sultân Muşafâ Hân Âb-dâr-ı Salţanat İlä Âhiri’l-Eyyâm Ve’z-Zamân	207
LEYLÂ HANIM (Öl. 1847):	213
1- Târîh-i Hıtân-ı Şeh-zâdegân	213
2- Târîh-i İzdivâc-ı Dâmâd-ı Şehriyârî	214
3- Şarkı Der-Hakķ-ı Hudâvendigâr	215
LUTFĪ (Vak’anüvîs Ahmed Lutfî) (Öl. 1907):	216
Târîh-i Sûr-ı Pür-Nûr-ı Fevz-makrûn	216
MÂCİD (Öl. 1746):.....	217
1- Târîh-i Mâcid Berây-ı Hıtân-ı Şehzâdegân-ı Sultân-ı ‘Âlem ve Hâkân-ı Mu‘azzam Hazret-i Sultân Ahmed Hân Halledallâhu Mülkehû	217
2- Târîh-i Mâcid Berây-ı Hıtân-ı Şehzâdegân-ı Sultân-ı ‘Âlem ve Hâkân-ı Mu‘azzam Hazret-i Sultân Ahmed Hân Halledallâhu Mülkehû	218
3- Târîh-i Mâcid Efendi	219
MAHDÛMĪ (18. Yüzyıl):	221
Maḥdûmî’nün Târîhidür	221
MÂHİR (Nu‘mân) (Öl. 1843):.....	226
1- Târîh-i Hıtân-ı Şehzâdegân	226
2- Şâlih Paşa-zâde Mehmed Befefendi-zâde Şâlih Beg’iñ Hıtân Târîhidir	227
MAHREMĪ (Öl. 1535):.....	228
Tercî‘-i Bend (Sûriyye)	228
MEDHĪ (18. Yüzyıl):	238
Medîne-i Münevvere’den Ma’zûl Medhî Efendi’nün Târîhidür	238
MEHMED (Öl. 1747):	240
Diyyâbekrî Mehmed Efendi’nün Sûr-ı Hümâyûna Olan Kaşidesidir.....	240
MEŞHÛRĪ (Öl. 1857):	247
Târîh-i Tebrîk-i Bed’-i Besmele-i Şerîfe-i Ser-tâc-ı Kur’ân ve	

Tes'îd-i Sûr-ı Pür-sürûr-ı Hıtân-ı Şehzâde Hâzret-i Sultân Meĥmed ve Şehzâde Hâzret-i Sultân 'Abdü'l-Hamîd	247
MEZÂKÎ (Öl. 1676):.....	248
(Sûriyye Kasîdesi)	248
MÜNİB (Öl. 1742):	255
Târîh-i Münîb	255
MÜNŞÎ (18. Yüzyıl):	257
Tabîb 'Alî Efendi'nün Sûr-ı Hümâyûn Târîhidür	257
NÂBÎ (Öl. 1712):	259
Târîh Berây-ı Hıtân-ı Şeh-zâdegân-ı Sultân Muhammed Hân.....	259
NÂFÎ' (Arap Tâhir Efendi-zâde) (Öl. 1850):	260
1- Erbâb-ı Ma'ârifden Birinün Tezevvüc Târîhidür.....	260
2- Sûriyye (Yûsuf Kâmil Paşa'nın Düĝünü)	261
3- Yine Müşârûn-İleyh Hâzretleri Kâmil Paşa Hâzretlerini Dâmâd İdüp Çerâĝ Buyurduklarında Sûr-ı Pür-Sürûr Târîhidür	262
4- Mıŝır Vâlisi Meĥmed 'Alî Paşa ve Ser-'asker İbrâhîm Paşa Efendimiz Meĥdim-i Kirâmlarınun Sûr-ı Hıtânlarına Yazılan Çend Ebyât Kaşîde-i Ğarrâ Tahrîr ve Takdîm-i Dil-pezîr Olunmuŝdur ...	264
NÂFİZ (Lâzîkî-zâde Feyzullah Nâfiz) (Öl. 1767).....	268
1- (Vilâdet-i Hibetullâh Sultân)	268
2- (Vilâdet-i Şâh Sultân).....	276
3- (Vilâdet-i Şehzâde Selîm)	277
NÂ'İLÎ (Öl. 1666):.....	279
Kaşîde-i Sûriyye Der-Sitâyîş-i Vezîr-i A'zam Hezâr-pâre Aĥmed Paşa.....	279
NAZİM (Öl. 1726):	286
1- Târîh-i Zîfâf.....	286
2- Târîh-i Vilâdet-i Şeh-zâde 'Abdü'l-Mâlik	287
NAZİR (İbrâhim) (Öl. 1774):	288
1- Berây-ı Sûr-ı Hıtân-ı Nâfiz Efendi.....	288
2- Berây-ı Sûr-ı Hıtân-ı Nâfiz Efendi.....	289
3- Târîh-i Hıtân-ı Necl-i Seyyid İbrâhîm Efendi Kâtib-i Yeñiçeriyân-ı Vidin.....	290
NECÂTÎ (Öl. 1508):.....	290
Kaşîde Der-Vaşf-ı Sultân Meĥmed 'Aleyhi'r-Raĥme	290

NECĪB (Öl. 1757):.....	294
Târîh-i Necîb	294
NEDĪM (Öl. 1730):	295
Târîh-i Velâdet-i Şehzâde Sultân Nu‘mân	295
NEHCĪ (Mustafa Dede) (Öl. 1715):.....	297
Sûriyye Târîhi	297
NESĪB DEDE (Öl. 1714):.....	299
Berây-ı Sûr-ı Hıtân-ı Eş-Şeyh Şadrü‘d-dîn İbni Eş-Şeyh Bostân Efendi Sellemehullâh	299
NEV’Î (Öl. 1598):	299
1- Der-Vaşf-ı Sûr-ı Sünnet-i Maḥdûm-ı Meḥemmed Çelebî Merḥûm	299
2- Kaşîde-i Dürer-bâr Der-Evşâf-ı Sûr-ı Şehriyâr-ı Sultân Murâd Berây-ı Şehzâde Sultân Meḥemmed	302
3- Berây-ı Sultân Murâd Der-Sûr-ı Sünnet-i Maḥdûm-ı Hîş	305
RÂSİM (Eğrikapılı Mehmed) (Öl. 1756):	307
1- Berây-ı Zifâf-ı Râmî-zâde ‘Abdullâh Beg	307
2- Târîh-i Vilâdet-i Şehzâde Seyfüddîn	308
RÂŞİD (Öl. 1735):	309
Râşid Efendi’nün Sûr-ı Hümâyûn Târîhidür	309
RÂZÎ (Öl. 1733):.....	313
1- Târîh-i Râzî Efendi Berây-ı Hıtân-ı Maḥdûm-ı Şadr-ı A‘zam-i Hâtem-şiyem Meḥmed Beg Hafazahümallâhu Ta‘âlâ	313
2- Râzî Efendi’niñ Kaşîdesidür	314
REFĪ‘ (Öl. 1749):	317
Târîh-i Refî‘	317
REŞĪD (Çeşmîzâde) (Öl. 1770):	319
Vilâdet-i Ḥadîce Sultân	319
REVÂNÎ	320
(Terkîb-i Bend) Kaşîde-i Revânî Berây-ı Sûr-ı Ferhâd Paşa.....	320
RÛHÎ (Bağdatlı) (Öl. 1605):	325
1- Kaşide Berây-ı Sûr	325
2- Târîh-i Sûr-ı Sinân Paşa	329
3- Târîh-i Hıtân-ı Veled-i Şadr-ı Ekrem Muḥammed Paşa Tâbe Şerâhu	330

SÂBİR PÂRSÂ (Öl. 1679):.....	331
1- Kaşîde Berây-ı Muşâhib Paşa Der-Esnâ-yı Sûr.....	331
2- Târîh-i Sûr-ı Hıtân-ı Şehzâde Sultân Muştafâ Rahimehullâh.....	335
SA'Dİ (Öl. 1748):.....	336
1- Târîh-i Sa'dî Çelebi Berây-ı Sûr-ı Hümâyûn-ı Selâtin-i Kirâm Ebedellâhu Neslühunne İlâ Yevmi'l-Kıyâm.....	336
2- Târîh-i Sûr-ı Pür-Sürûr-ı Meymenet-Makrûn.....	337
3- Târîh-i Sa'dî Berây-ı Hıtân-ı Necl-i Mükerrerem-i Şadr-ı A'zam-i Sütûde-şiyem Mehmed Beg Hafazahümallâhu Ta'âlâ.....	339
4- Târîh-i Sa'dî.....	339
5- Dürrî Birâderi Sa'dî'nün Sûr-ı Hümâyûn Târîhidür.....	340
SADİK (Öl. 1751):.....	344
Târîh-i Sûr-ı Hıtân-ı Şehzâdegân.....	344
SÂHİB (Öl. 1748):.....	345
Hâlâ Müfettiş-i Haremeyn Pîri-zâde Mehmed Şâhib Efendi'nün Târîhidür.....	345
SÂLİM (Öl. 1743):.....	347
1- Târîh Berây-ı Sûr-ı Hıtân-ı Şeh-zâdegân-ı Sultân Ahmed Hân.....	347
2- Târîh-i Zifâf-ı Yûsuf Efendi Hekîmbaşî Nûh Efendi-zâde.....	353
SÂLİM (Trabzonlu) (Öl. 1746):.....	355
Trabzonî Sâlim Efendi'nün Sûr-ı Hümâyûn Târîhidür.....	355
SÂMÎ (Öl. 1733):.....	360
Târîh-i Sâmî Çelebi Berây-ı Sunnet-i Maḥdûm-ı Vâlâ-tebâr-ı Şadr-ı 'Âlî Mîr Mehmed Beg Hafazahullâhu Ta'âlâ.....	360
SEHİ BEY (Öl. 1548):.....	361
1- Der-Vaşf-ı Sûr-ı Şehzâdegân ve Şıfat-ı Hatne.....	361
2- Der-Medḥ-i Ferhâd Paşa vü Şıfat-ı 'Urs.....	364
SERMED (Mehmed) (Öl. 1847):.....	368
Mağnîsâ Mütesellimi Hacı Eyyûb Ağa Maḥdûmı Şâdik Beg'e Velîme Târîhidir.....	368
SURÜRİ (Öl. 1813):.....	369
1- Târîh-i Hıtân.....	369
2- Târîh-i İzdivâc.....	370
3- Târîh-i İzdivâc.....	370
4- Târîh-i İzdivâc.....	371
5- Târîh-i İzdivâc.....	372

SÜHEYLİ (Öl. 1599):	373
Şadr-ı A'zam Cerrâh Mehemmed Paşa Hazretleri İki Oğlu Pîr Mehemmed Beg ve Osmân Beg ki Sultân-zâdelerdür Anları Sünnet Eyledükde Didüğümüz Târîhdür	373
ŞÂFİ (18. Yüzyıl):	374
Üsküdârî Şâfi Ahmed Efendi'nün Târîhidür	374
ŞEHDİ (Öl.1727):	378
Menâkıb-ı Sûr-ı Hümâyûn-ı Hıtân-ı Şehzâdegân-ı Pâdişâh-ı Cihân Ahmed Hân A'nî Sultân Süleymân ve Mehmed Hân ve Sultân Bâyezîd ve Muştafâ Hân ve Vâsf-ı Şu'bede-bâzân-ı 'Âlem ve Bâğçe-i Zîbende-i Şîrîn-hırâm-ı Serv-endâm ve Alây-ı Süreyyâ-nizâm-ı Vüzerâyı 'İzâm ve Sâ'ir Hâş u 'Âm	378
ŞEHRİ (Öl. 1734):	382
Târîh-i Şehrî Berây-ı Hıtân-ı Şehzâdegân-ı Hazret-i Sultân-ı Cihân Ahmed Hân 'Ammerehumullâhu Ta'âlâ Bi'd-Devleti Ve'l-İkbâl.....	382
ŞEM'İ (Prizrenli) (Öl. 1529):	385
Kaşîde	385
ŞEREF HANIM (Öl. 1860):	389
1- Târîh-i İzdivâc	389
2- Târîh-i Tezvîc	389
3- Târîh-i Bed'-ı Kur'an ve İzdivâc	390
4- Târîh-i Hıtân-ı Şeh-zâdegân	391
5- Târîh-i Tezvîc	391
6- Târîh-i Hıtân	392
7- Târîh-i Hıtân	393
8- Târîh-i Tezvîc	394
9- Târîh-i Hıtân	394
10- Târîh-i İzdivâc	395
11- Târîh-i Hıtân	396
12- Târîh-i Hıtân	397
13- Târîh-i İzdivâc	398
14- Târîh-i İzdivâc	399
15- Târîh-i İzdivâc	400
16- Târîh-i İzdivâc	400
ŞERİF (Öl. 1789):	401
1- Târîh-i Vilâdet-i Hibetullâh Sultân	401
2- Târîh-i Vilâdet-i Hadîce Sultân	403
ŞEYHİ (Öl. 1431 ?):	405
Medh-i 'Arûs-ı Hamza Beg	405

TAB'Î (Siyâhî-zâde 'Alî Efendi) (18. Yüzyıl):	409
Vakt-i Hıtânda Dehân-ı Sıbyândan 'Alâ Tarîkı'l-Muhâkât Neşîde-i Hıtâniyyedir ki Merhûm Nişâncı Paşa-zâde Silahşor-ı Hâzret-i Şehriyârî Mehmed Beg'in Oğlu 'Alî Beg Hıtânınî Târîhini Mutazammındır.....	409
TÂ'İB (Osmân-zâde) (Öl. 1723):.....	412
1- Târîh-i 'Osmân-zâde Efendi Berây-ı Hıtân-ı Necl-i Mükerrerem-i Şadr-ı 'Âlî Mehmed Beg 'Ammerehümallâhu Ta'âlâ	412
2- Târîh Berây-ı Sûr-ı Hümâyûn-ı Şevket-maqrûn	413
3- Osmân-zâde Efendi'nün Târîhidür.....	416
TIFLÎ (Ahmed) (Öl. 1663):.....	418
Der-Ta'rîf-i Sûr-ı Vezîr-i A'zam Dâmâd-ı Pâdişâh-ı 'Âlem-penâh Bayram Paşa	418
ULVÎ (Derzizâde) (Öl. 1585):.....	421
1- Sultân Murâd Şehzâde Sultân Mehmed'i Sunnet İtdüginde Söylenen Kaşîde-i Sûrdur	421
2- Süheyl Ağa Ogulcuklarını Sunnet Sûrına Söylenen Târîhdür	425
VÂKIF (Öl. 1737):.....	426
Fâ'iz Efendi-zâde Seyyid Vâkıf Efendi'nün Târîhidür	426
VEHBÎ (Sünbülzâde) (Öl. 1809):.....	428
Vaşf-ı Şehriyâr-âyîn ve Târîh-i Vilâdet-i Hâzret-i Sultân Selîm.....	428
VEHBÎ (Seyyid) (Öl. 1736):.....	433
1- Sûriyye.....	433
2- Sûriyye.....	439
3- Vehbî Efendinün Sûriyye Kaşîdesi.....	440
4- Tevârîh-i Hıtân-ı Hâzret-i Şeh-zâdegândur Bu Kâlem-kârî-i Tab'-ı Vehbi-i Mu'ciz-beyândur Bu	446
5- Vehbî Efendi'nün Şadr-ı A'zam Hâzretleri'nün Mîr-i Muhteremlerine Eylediği Hıtân Târîhidür.....	451
6- Kaşîde-i Vehbî Efendi Der-Hıtâm-ı Kitâb-ı Sûr-nâme-i Hümâyûn	452
7- Vehbî Sûr-nâmesi'nin Giriş Kısmı	457
VESİM (Öl. 1759):.....	467
Vesîm'ün Sûr-ı Hıtân-ı Hümâyûn Târîhidür.....	467
YAHYÂ BEY (Öl. 1582):.....	470
Kaşîde Der-Medh-i Sultân Süleymân.....	470
YÂRÎ (17. Yüzyıl):.....	474
1- Tebrîk-i Hıtânî-i Nakîbü'l-Eşrâf.....	474
2- Sûriyye.....	476

ZÂ'İK (Öl. 1852):	479
Bahâriyye vü Sûr-ı Hıtâniyye Der-Sitâyış-i Sultân-ı Cihân Ğâzî Maḥmûd Ḥân	479
ZÂTÎ (Öl. 1546):	482
Kaşîde-i Sûriyye	482
ZİHNÎ (Bayburtlu) (Öl. 1859):	486
Kaşîde-i Şâhâne Der-Sûr-ı Hümâyûn	486
ZİVER (Tırnakçızâde) (Öl. 1873):	489
Târîḥ-i Hıtân-ı Şehzâdegân	489
ZİVER PAŞA (Öl. 1861):	490
1- Târîḥ-i Zifâf	490
2- Târîḥ-i Zifâf	491
3- Târîḥ-i Şihriyyet	491
4- Maḥdûm-ı 'Âlî-i Şadâret-penâhî 'Alî Ğâlib Beğefendi Ḥazretlerine Bâ-Rûtbe-i Müşîrî Şehen-şâh-ı Cihân 'Abdü'l-Mecîd Ḥân Efendimiz Ḥazretleriniñ Kerîme-i 'Âlîleri Fâtîma Sultân-ı 'Aliyyetü'ş-şân Ḥazretleri Nâm-zed Buyurulduklarınıñ Târîḥi	492
5- Târîḥ-i Şihriyyet-i Şehriyârî	494
6- Târîḥ-i Şihriyyet-i Şehriyârî	494
7- Târîḥ-i Sûr-ı Hıtân	495
8- Târîḥ-i Sûr-ı Hümâyûn	497
9- Târîḥ-i Şihriyyet-i Şâhâne	498
10- Târîḥ-i Şihriyyet-i Şehriyârî	499
BİBLİYOGRAFYA	501

ÖNSÖZ

“Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri” serisinin sekizinci cildi olan elinizdeki eser, Sûriyye Kasîdeleri ve Târihleri’nden meydana gelmektedir. Devrin şairlerinin yazdıkları Sûriyye Kasîdeleri ve Târihleri ağırlıklı olarak padişahların şehzadelerinin sünnet düğünleri ve şenlikleri; padişah kızlarının genellikle devrin paşalarından birisiyle evlenmeleri vesilesiyle yapılan düğün ve şenlikleri; padişah çocuklarının doğumları vesilesiyle yapılan vilâdet (doğum) şenliklerini konu edinmektedir. Bunun yanında bu tür manzumelerin devrin büyüklerinden birisinin (sadrâzam, şeyhülislam, paşa, vezir, vâli, şeyh, yerel yönetici, eşraf vb.) kendisinin veya çocuklarının evlenme düğünleri ya da çocuklarının sünnet düğünleri üzerine yazıldığı da görülmektedir.

Şairlerin bu tür manzumeleri genellikle bir caize (para, mevki, iyi bir göreve atanma vb.) beklentisi ya da kendini ispat etme ve tanıtmaya yönelik olarak yazdıklarını tespit ediyoruz. Bunların yanında bazı şairlerin sırf saygı ve hürmetten ayrıca meydana gelen bu güzel hadiseden duydukları mutluluktan bu tür manzumeler yazdıkları da yazma gerekçeleri arasında sayılabilir. Ayrıca yazılan manzumelerin şairler arasında bir nevi yarış olduğunu da gözardı etmemek gerekir.

Bu tür manzumelerde genellikle düğünün veya şenliğin sahibinin (mesela padişahın ve sünnet olan şehzadenin, evlenen kişinin babasıyla kendisinin) mübalağalarla övüldüğü görülmekte; düğünün veya şenliğin ne kadar mükemmel olduğu, düğün veya şenlikte nelerin yapıldığı (düğün alanının güzelliği, verilen mükellef ziyafetler, yemekler, oyunlar, gösteriler, gece yapılan şehrâyin ve çırağan eğlenceleri, yapılan masraflar vb.), yine abartılarla anlatılmakta ve manzumenin sonunda ilgili kişilere dualar edilmektedir.

Padişahların yaptırdığı düğün ve şenliklere (evlenme, sünnet) genel olarak “Sûr-ı Hümayûn” adı verilmekle beraber özel olarak sünnet düğün ve şenliklerine “Sûr-ı Hitân”; doğum şenliklerine “Sûr-ı Vilâdet”; evlenme düğün ve şenliklerine “Sûr-ı Velîme, Sûr-ı Zifâf, Sûr-ı İzdivâc, Sûr-ı Tezvîc”; eğer sadece padişah kızının nişan veya nikahı söz konusuysa “Sûr-ı Sıhriyyet” adı verilmektedir. “Sûr-ı Hitân, Sûr-ı Velîme, Sûr-ı Zifâf, Sûr-ı İzdivâc, Sûr-ı Tezvîc” kavramları, saray dışında ve İstanbul’dan başka şehirlerde yapılan düğün ve şenlikler için de kullanılıyordu.

Bu tür manzumeler Osmanlı Tarihi, Edebiyatı ve Kültürü açısından da büyük önem taşımaktadır. Manzumelerde tarihi kaynaklarda rastlanılmayan bazı bilgilere, ayrıntılara yer verildiğini görmekteyiz. Mesela padişah şehzadelerinin doğum tarihleri; kızlarının evlenme tarihleri; padişah kızlarının kiminle evlendi-

ği; düğünü veya şenliği söz konusu edilen devrin büyüklerinin o tarihteki görevleri ve çocuklarının adları; şenliklerin nerede, hangi tarihte yapıldığı ve kaç gün devam ettiği; düğün veya şenliklere kimlerin davet edildiği vb. bilgileri bu tür manzumelerden öğrenmemiz mümkün olabilmektedir.

Elinizdeki eserde 15. yüzyıl ile 20. yüzyıl arasında yazılmış 115 şaire ait 221 manzume yer almaktadır. Bu manzumeler başta divanlar (Latin harfli matbu, Osmanlıca matbu, el yazması ve tez halinde toplam 552 divan), ayrıca mecmualar, edebiyat tarihleri, mesneviler, bazı tarihi kaynaklar olmak üzere 620 civarında eser taranarak tespit edilmiştir. Bu manzumelerin ağırlıklı olarak Kasîde, Târih Kasîdesi ve Târih Kıt'ası şeklinde yazılmış olduğu görülmekle beraber Mesnevî, Terkîb-i Bend ve Tercî'-i Bend şeklinde yazılanları da vardır. Ayrıca sadece birer örnek de olsa Leylâ Hanım'ın Şarkı şeklinde, Zîver Paşa'nın da Müstezâd şeklinde yazdığı bu tür manzumelere rastlanmaktadır. Manzumeler beyit sayısı açısından da farklılık göstermektedir. Beyit sayıları şairin kabiliyetine, yazılan düğün veya şenliğin önemine, sunulan kişinin değerine göre az veya çok olabilmektedir. Tabii olarak Kasîdeler, Tarih Kasideleri, Mesnevî, Terkîb-i Bend ve Tercî'-i Bendlerin beyit sayıları fazladır. Elinizdeki eserde yer alan manzumelerden en kısılları Antepli Aynî'nin 2 beyitlik tarih kıt'aları, en uzunları ise Mahremî'nin 120 beyitlik Tercî-i Bend şeklinde yazdığı manzume ile Seyyid Vehbî'nin 130 beyitlik Mesnevi nazım şekliyle yazdığı manzumesidir.

Elinizdeki eserle, toplam sekiz kitap olan ve altı cilt halinde basılan "Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri" serisi tamamlanmıştır. Osmanlı Edebiyatı, Tarihi ve Kültürü açısından büyük önem taşıyan bu eserlerin yayımlanmasını üstlenen ve böylece gerçekten önemli bir hizmete daha imza atmış olan genel olarak Çamlıca Basım Yayın çalışanlarına, ayrıca Selman Soydemir Bey'e ve özellikle Ömer Faruk Yılmaz Bey'e teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN
Kasım 2011 - SİVAS